

Motion till riksdagen 2005/06:So332

av **Elina Linna m.fl. (v)**

Taltjänst

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en kartläggning av landets taltjänst.

Motivering

Taltjänst är en särskild tolkförmedling. I vardagslivet kommunicerar vi t.ex. via talat eller skrivet språk med andra människor. De flesta av oss tar detta för givet medan det är omöjligt eller förenat med stora svårigheter för andra.

För personer med röst-, tal- eller språksvårigheter, som primärt inte beror på hörselskada, verkar taltjänst för att underlätta i kontakten med andra personer t.ex. vid läkarbesök, bankärenden och föreningsaktiviteter. I övrigt skiljer sig inte taltjänst från annan tolktjänst.

Behov av hjälpmedel varierar beroende på funktionshindrets art och omfattning. Omgivningen och den enskildes önsknings är andra styrande faktorer vid utformandet av hjälpmedel. Det grundläggande syftet med ett hjälpmedel är att överbrygga de funktionsnedsättningar den enskilda har på grund av sitt funktionshinder. Verbal kommunikation är en mänsklig funktion som är oundgänglig för de flesta och möjligheten till att kunna kommunicera kan också vara föremål för ett funktionshinder. Det kan handla om röst-, tal- och språksvårigheter. Ett hjälpmedel för att överbrygga dessa kommunikativa hinder är taltjänst.

Kommunikation handlar om språk. Sverige är inte längre ett språkligt homogent land, om det nu någonsin varit det. Vi har funktionshindrade med olika språktillhörigheter, vilka är i behov av taltjänst och vi har inte minst ett åtagande i relation till våra nationella minoriteter. Det betyder att vi inte bara behöver en utbyggnad av taltjänsten som sådan utan också behov av att anpassa den efter de olika språkliga och kulturella behov den funktionshindrade har.

Fel! Okänt namn på

Men när vi ser vilka som i dag saknar taltjänst finner vi ett av landstingen i Sverige som är mest tätbefolkat. Vi tror inte att de har färre personer som är i behov av taltjänst än andra landsting. Det kan inte hellre uteslutas att svårigheten att nå ut med information till de behövande just handlar om kommunikationsproblem.

Slutsatsen blir fortsatt att överenskommelsen mellan staten och landstingen inte efterlevs. Vänsterpartiet anser att vi genom landstingens åsidosättande och regeringens passivitet bryter mot en rad lagar. Vi utestänger människor från att göra sig hörda i samhället. I FN:s standardregler om handikappolitik står det i femte regeln: ”Informationen ska vara sådan att personer med funktionshinder själva kan förstå den.” I förvaltningslagen sägs i 8 §: ”När en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad bör myndigheten vid behov anlita tolk.” I 50 § förvaltningsprocesslagen sägs: ”Behärskar part, vittne eller annan som skall höras inför rätten ej svenska språket eller är han allvarligt hörsel- eller talskadad skall rätten vid behov anlita tolk.” Här gäller inte längre ”bör” utan ”skall” rätten. Vår slutsats blir också att detta är ett brott mot regeringsformens förbud mot diskriminering.

I debatten har regeringen hänvisat till hjälpmedelsutredningen. Vi har tagit del av utredningen och dess förslag men kan av detta inte utläsa att det skulle bli någon utveckling eller förbättring när det gäller taltjänst. Vänsterpartiet konstaterar också att regeringen genom socialministern i maj utlovade en kartläggning. Vi har ännu inte sett något sådant initiativ från regeringens sida. Socialstyrelsen bör ges ett uppdrag att göra en kartläggning av taltjänsten samt ta fram förslag till åtgärder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 27 september 2005

Elina Linna (v)

Ingrid Burman (v)

Kalle Larsson (v)

Ulla Hoffmann (v)

Gunilla Wahlén (v)